

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 14. december 2021
Kontor: Sikkerhedskontor II
Sagsbeh: Sidsel Heissel Nørlov
Sagsnr.: 2021-0035-0251
Dok.: 2163572

UDKAST TIL TALE

til brug for justitsministerens besvarelse af samrådsspørgsmål C og I

fra Folketingets Forsvarsudvalg den 15. december 2021 kl. 14.00

Samrådsspørgsmål C:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke tiltag man vil iværksætte for at sikre, at al Systematics eksport af våbensystemer til Emiraterne indstilles øjeblikkeligt, mens Rigspolitiets undersøgelse af sagen om Systematics omgåelse af våbeneksportforbuddet pågår? Ministeren bedes desuden redegøre for, om andre danske virksomheder gør brug af lignende metoder for at fastholde våbeneksport til Emiraterne og/eller Saudi-Arabien på trods af våbeneksportforbuddet, og hvad Danmark kan gøre for at slå hårdt ned på det.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Eva Flyvholm (EL).

Samrådsspørgsmål I:

”Ifølge DanWatch, TV2 og Lighthouse har det danske firma Systematics siden 2018 omgået den våbenembargo, Danmark indførte mod De Forenede Arabiske Emirater i november samme år. Ved at eksportere militær software via et datterselskab i Storbritanien, mener flere eksperter, at Danmarks våbenembargo mod De Forenede Arabiske Emirater er brudt. Vil ministrene redegøre for, hvordan det danske firma Systematics har kunnet søge eksporttilladelser gennem et britisk datterselskab, og dermed undgå den våbenembargo, der i 2018 indførtes mod De Forenede Arabiske Emirater, uden at de danske myndigheder har grebet ind for at forsvare våbenembargoen, som udenrigsministeren og erhvervsministeren på et samråd i juni

2020, beskrev som vigtigt for Danmark? Vil ministrene forklare, om Rigspolitiet i processen omkring godkendelse af eksporttilladelser til Storbritannien fra firmaet Systematics har indhentet vurderinger fra Udenrigsministeriet? Vil ministrene oplyse, hvordan det danske firma Systematics, der tidligere har solgt militær software til De Forenede Arabiske Emirater, i 2020 kunne få eksporttilladelse til Storbritannien, når firmaet i tilladelsen erklærer, at "slutbrugeren" af det militære software er ukendt? Vil ministrene oplyse, hvad regeringens holdning er til, at Danmark på den ene side støtter internationale ngo'er, der arbejder med humanitær bistand til den humanitære krise i Yemen, mens danske firmaer angiveligt har bidraget til konflikten med militært udstyr?"

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Hønge (SF).

[Indledning]

Tak for spørgsmålene og tak for ordet.

Jeg vil lægge ud med at besvare spørgsmål C, og herefter vil jeg besvare de dele af spørgsmål I, udenrigsministeren endnu ikke har været inde på.

Men før jeg kommer til besvarelsen af spørgsmålene, vil jeg gerne understrege, at danske myndigheder selvfølgelig ikke skal medvirke til, at dansk militært udstyr anvendes i konflikter, som den vi ser i Yemen, i strid med en dansk eksportsuspension.

Rigspolitiet har efter en nærmere undersøgelse af den konkrete sag den 18. oktober 2021 politianmeldt Syste-

matic til Statsadvokaten For Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK). SØIK har efter en gennemgang af sagen vurderet, at sagen skal efterforskes af Østjyllands Politi, som den 9. december 2021 har fået sagen oversendt til videre behandling.

Da sagen nu efterforskes af politiet, er det begrænset, hvad jeg kan sige om den konkrete sag. I Danmark har vi således en udøvende, en lovgivende og en dømmende magt. Og jeg mener, at man som repræsentant for den udøvende magt bør være tilbageholdende med at kommentere sager, der f.eks. efterforskes af politiet eller verserer ved domstolene.

Under alle omstændigheder og uanset udfaldet af den konkrete sag har Rigspolitiet besluttet at styrke sit fokus på virksomhedernes ansøgninger om eksport, hvor der kan være risiko for omgåelse af eksportsuspensioner. I de tilfælde, hvor der er tvivl, vil Rigspolitiet indhente yderligere oplysninger, herunder særligt oplysninger om eventuelle slutbrugere, fra ansøgerne.

Der er også allerede ændret i ansøgningsblanketter til eksporttilladelser, bl.a. for at gøre det mere tydeligt, hvilke oplysninger virksomheden skal oplyse ved ansøgningen.

Og der er ændret i skabelonen til eksporttilladelserne, så det vil fremgå tydeligt af tilladelsen udstedt til virksomhederne, om virksomheden har oplyst slutbrugeren som kendt eller ej, og hvis slutbrugeren er kendt: Hvem slutbrugeren er.

Herudover vil Rigspolitiet i særlige tilfælde fremadrettet tage kontakt til det land, som virksomheden søger om eksporttilladelse til, hvis der er en konkret mistanke om, at produkterne vil blive videreeksporteret til et tredjeland, som er underlagt eksportsuspension eller embargo, direkte fra Danmark. Det skal ske for om muligt at forhindre, at andre lande – f.eks. Storbritannien – bruges som ”mellestation” for videreeksport.

Og nu til min besvarelse af spørgsmålene.

[Besvarelse af spørgsmål C]

Jeg svarer som sagt indledningsvist på spørgsmål C.

Jeg vil først svare på spørgsmålet om, hvilke tiltag der er iværksat for at sikre, at Systematics eksport til Emiraterne indstilles øjeblikkeligt.

Systematic har ikke haft en gyldig tilladelse til at eksportere militært udstyr fra Danmark til Emiraterne siden august 2018. Der blev udstedt en eksporttilladelse til Systematic i august 2017. Den udløb i august 2018, og siden er der altså ikke udstedt en eksporttilladelse til Emiraterne til Systematic.

Rigspolitiet har derimod udstedt to tilladelser til eksport af militært udstyr fra Systematic til datterselskabet i Storbritannien.

Den første tilladelse blev udstedt den 11. marts 2019. Grundet Brexit kunne tilladelsen pr. 1. januar 2021 ikke længere anvendes. Der var tale om en tilladelse, der kun kan benyttes til eksport til lande inden for EU/EØS. Systematic ansøgte derfor den 4. november 2020 om en ny eksporttilladelse til datterselskabet i Storbritannien, og Rigspolitiet udstedte denne tilladelse den 10. november 2020.

Systematic har i de to ansøgninger om eksporttilladelse til Storbritannien, hverken angivet slutbruger som ”De Forenede Arabiske Emirater” eller angivet slutbruger som ”ukendt”.

Under feltet ”slutbruger” har Systematic i stedet angivet mere generelle oplysninger om, at datterselskabet, som er modtager af produktet, er distributør af Systematics produkter og sælger disse inden- og uden for Storbritannien, bl.a. til tredjelande.

Den eksporttilladelse af 10. november 2020, som Systematic havde til at eksportere til sit datterselskab i Storbritannien har Rigspolitiet den 14. december 2021 administrativt tilbagekaldt.

Forud for tilbagekaldelsen havde Rigspolitiet den 6. oktober 2021 meddelt Systematic et påbud om ikke at anvende den pågældende tilladelse til elektroniske udførsler, mens Rigspolitiet undersøgte, om der var grundlag for at tilbagekalde tilladelsen.

Tilbagekaldelsen af tilladelsen betyder, at Systematic ikke kan eksportere militært udstyr til Storbritannien.

Rigspolitiet er herudover aktuelt ved at foretage en generel undersøgelse af Systematics gyldige tilladelser til permanent udførsel af militært udstyr, herunder af Systematics våbeneksport gennem et datterselskab i Storbritannien. Systematics eksport til Bahrain er en del af denne

generelle undersøgelse. Rigspolitiet vil i den forbindelse vurdere, om der i sagerne er oplysninger, der indikerer, at der eventuelt er sket omgåelse af de danske eksportkontrolregler.

Nu går jeg så videre til at svare på den del af spørgsmålet, som handler om, hvorvidt andre danske virksomheder gør brug af samme metode som Systematic.

Rigspolitiet er ikke bekendt med, at andre danske virksomheder skulle eksportere til f.eks. De Forenede Arabiske Emirater eller Saudi Arabien via et datterselskab i et andet land uden at have oplyst slutbrugere i lande omfattet af eksportsuspensionen.

For at svare på spørgsmålet om, hvad Danmark kan gøre, for at slå hårdt ned på brugen af sådanne metoder, kan jeg sige, at vi i Danmark har anlagt en restriktiv linje i administrationen på eksportkontrolområdet baseret på EU's fælles regler for våbeneksport.

Hvis Rigspolitiet får indikationer på, at en ansøger bevidst kan have afgivet urigtige eller mangelfulde oplysninger i forbindelse med ansøgningen, vil oplysningerne

blive givet videre til politiet med henblik på nærmere efterforskning. Det samme gælder, hvis ansøgeren bevidst forsøger at omgå eksportkontrollen.

Hvis sådanne sager fører til domfældelse, vil ansøgeren kunne straffes.

[Besvarelse af spørgsmål I]

Lad mig så vende mig mod spørgsmål I.

Jeg vil indlede med at svare på den del af spørgsmålet, som handler om, hvorvidt Rigspolitiet ved udstedelse af eksporttilladelser til Storbritannien har indhentet en vurdering fra Udenrigsministeriet.

Efter aftale med Udenrigsministeriet forelægger Rigspolitiet ansøgninger om eksport af militært udstyr for Udenrigsministeriet, når der i ansøgningen er oplysninger om en modtager eller slutbruger i lande uden for EU, EØS og NATO samt ved eksport til Tyrkiet. Udenrigsministeriet høres således ikke ved ansøgninger om eksport til lande inden for EU, EØS og NATO (bortset fra Tyrkiet), idet der er tale om allierede eller tætte partnerlande, som vi har tillid til.

Rigspolitiet indhenter således f.eks. ikke en vurdering fra Udenrigsministeriet i sager, hvor der kun er oplysninger om en modtager i Storbritannien.

Rigspolitiet har derfor ikke i forbindelse med Systematics ansøgninger om eksport til Storbritannien indhentet en udtalelse fra Udenrigsministeriet.

Det er klart, at når Danmark vælger at suspendere eksport af militært udstyr til De Forenede Arabiske Emirater, så skal der ikke eksporteres dansk militært udstyr dertil fra Danmark.

Oplysningerne i ansøgninger om eksport af militært udstyr gives under strafansvar i henhold til straffelovens bestemmelser herom. Samtidig er det i almindelighed strafbart, hvis man bevidst giver urigtige oplysninger til offentlige myndigheder i forbindelse med en ansøgningssag.

Som jeg nævnte tidligere, har Systematic i de to ansøgninger om eksporttilladelse til Storbritannien, som virksomheden har indsendt til Rigspolitiet i 2019 og 2020, hverken angivet slutbruger som ”De Forenede Arabiske Emirater” eller angivet slutbruger som ”ukendt”.

Hvis Systematic havde anført De Forenede Arabiske Emirater som slutbruger, ville sagen have været en anden. Så ville Rigspolitiet skulle have forelagt ansøgningen for Udenrigsministeriet med henblik på at lade Udenrigsministeriet foretage en udenrigs- og sikkerhedspolitisk vurdering af, om eksporten burde finde sted. Men det skete altså ikke.

Hvis Systematic havde angivet slutbrugeren ”ukendt”, ville Rigspolitiet som udgangspunkt have lagt denne oplysning til grund og ikke foretaget yderligere undersøgelser heraf.

Som sagt er Østjyllands Politi aktuelt ved at efterforske sagen. Hvis der er grundlag for en sigtelse, vil sagen skulle gå sin gang i retssystemet. Og som justitsminister er jeg af principielle grunde tilbageholdende med at kommentere konkrete sager og efterforskninger.

Men helt generelt vil jeg gerne gentage, at bevidst afgivelse af urigtige oplysninger i forbindelse med ansøgningssager, herunder i forbindelse med ansøgninger om tilladelse af eksport af militært udstyr, er strafbart. Og hvis virksomheder forbryder sig mod de gældende regler,

så skal vores myndigheder stille de pågældende til ansvar.

[Afslutning]

Afslutningsvis vil jeg gerne slå fast, at jeg forventer, at der fra Rigspolitiets side er fokus på at sikre, at danske virksomheder ikke omgår eksportsuspensioner i forbindelse med ansøgninger om eksporttilladelse til lande, som vi har tillid til.

Derfor er jeg også tilfreds med, at Rigspolitiet som følge af den konkrete sag nu har styrket sit fokus på dette område og taget en række fornuftige skridt.

Tak for ordet.